

Област Видин

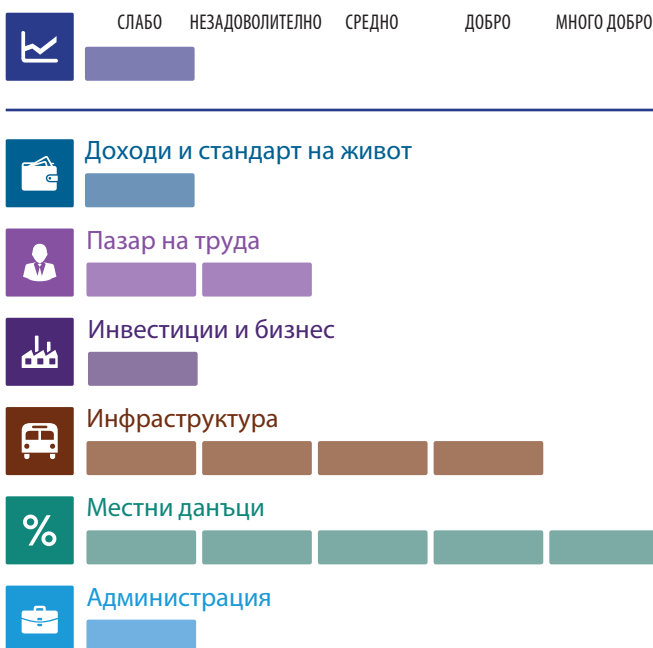
▶ Население (2021)	75 408
▶ Територия (кв.км)	3033
▶ Брой на населените места	140
▶ Дял на населението в градовете (%)	63,7

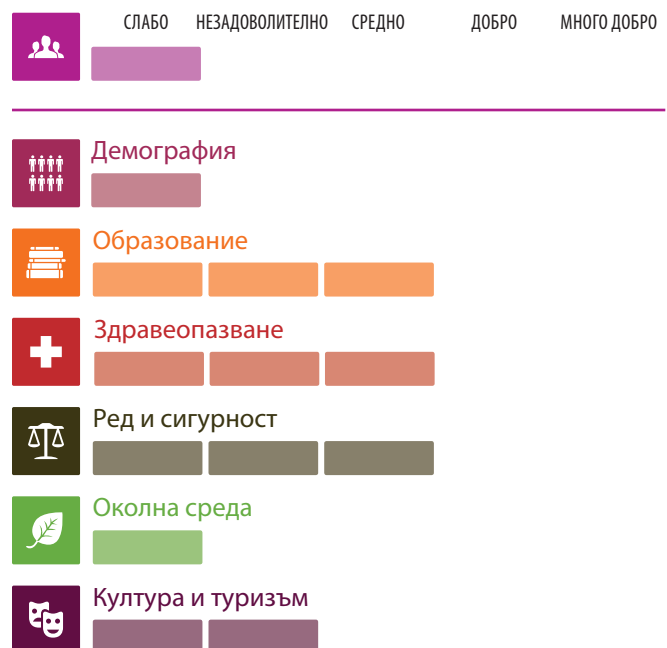
Видин е сред областите с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот. Образователната структура на работната сила се подобрява, но безработицата продължава да е изключително висока. Инвестиционната и бизнес активност в област Видин са сравнително слаби, а инфраструктурата е недобре развита. Видин е сред областите с най-нисък усреднен размер на разглежданите местни данъци и през 2023 година. Показателите, оценяващи работата на местната администрация, подреждат областта в дъното на класацията.

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2022 година. Резултатите на учениците са сравнително ниски и през 2023 година. Здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. Натовареността на местните наказателни съдии е ниска, което се отразява и на бързината на правораздаването. Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация. През 2022 г. интензивността на културния живот и на туризма се засилва.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Видин е сред областите с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот (само преди област Силистра в тази категория). Брутният вътрешен продукт на човек от населението нараства значително през 2021 г. (до 11,4 хил. лв.), но този ръст не може да компенсира ниския му размер. Заплатите и пенсиите също се увеличават с над средния темп, но и те остават сравнително ниски. Средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 12,9 хил. лв. и е третата най-ниска в страната (след тези в областите Благоевград и Кюстендил), а месечната пенсия е 475 лева.

Подоходното неравенство в областта е близко до средното за страната, но нивото на бедност остава високо. През 2022 г. 39,2% от жителите на областта (при 22,9% в страната) живеят под националната линия на бедност, което е втората най-висока стойност след тази в област Монтана.

Пазар на труда

Видин е областта с най-нисък дял на населението в трудоспособна възраст – 53,6% (при 58,5% в страната) през 2022 година. Икономическата активност продължава да намалява и достига 68,4% (при 73,6% в страната). Това намаляване е съпроводено от ръст и на заетостта, и на безработицата. Коефициентът на заетост е 61,7% (при 70,4% в страната), а този на безработицата – 14,1%, което е най-високата стойност в страната.

През 2022 г. отново се наблюдава подобрене на образователната структура на работната сила. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование достига 22,4% (при 29,8% в страната), а на хората с основно и по-ниско образование намалява до 13,4% (при 16,0% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава и застаряването на населението. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години е 59,5% (при 65,7% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват по-малко от 60 млади, които ще се вляят в работната сила.

Инвестиции и бизнес

Инвестиционната и бизнес активност в област Видин са сравнително слаби и през 2021 година. Броят на предприятията спрямо населението остава сред най-ниските в страната – 36 на хиляда души от населението при 60 на хиляда души в страната.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението продължават да нарастват, но също остават сред най-ниските – 1,3 хил. лв. при 3,1 хил. лв. в страната. За втора поредна година в областта има отлив

на преките чуждестранни инвестиции и размерът им достига 597 евро на човек. Относителният обем на произведената продукция нараства леко, но продължава да е най-ниският в страната – 8,2 хил. лв. на човек в областта.

Усвояването на европейски средства остава интензивно. Към 30 юни 2023 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 2996 лв. на човек (при 2836 лв. на човек в страната). В рамките на област Видин най-много средства усвояват общините Белоградчик и Видин.

Инфраструктура

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е близка до средната за страната. Гъстотата на пътната мрежа е сравнително висока (над 20 км на 100 кв. км територия при 18 км в страната), но делът на автомагистралите и първокласните пътища остава нисък (11,3% при 18,5% в страната). Качеството на пътната настилка се подобрява, но и то остава на сравнително ниско ниво – 36,1% от пътищата в областта са в добро състояние при 41,1% в страната през 2022 година.

Делът на домакинствата с достъп до интернет нараства и за първи път изпреварва средния за страната.

Местни данъци

Видин е сред областите с най-нисък усреднен размер на разглежданите местни данъци (след областите Монтана и Благоевград) и през 2023 година. Особено голяма е разликата при облагането на търговията на дребно – 4,60 лв. на кв. м търговска площ средно за областта (при 13,04 лв. на кв. м в страната). Изключително ниско е и нивото на данъците върху превозните средства (1,25 лв./kW при 1,56 лв./kW в страната), както и върху таксиметровия превоз (300 лв. при 471 лв. в страната).

В рамките на областта общината с най-ниски средни данъци продължава да е Видин.

Администрация

Видин е областта с най-слабо представяне на местната администрация. През 2023 г. самооценката на местните администрации за развитието на електронното управление остава най-ниската в страната. Самооценката за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ нараства, но също остава по-ниска от средната за общините в страната. Сравнително слаба продължава да е и прозрачността в работата на органите на местното самоуправление.

Делът на собствените от общините приходи в общините от област Видин през 2022 г. намалява и остава нисък – 17,5% (при 29,0% в страната). Относително ограничено е и покритието на общинските разходи с местни приходи – 73,9% (при 84,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■

Демография ■

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2022 година. Коефициентът на естествен прираст е изключително нисък със стойност от $-21,3\%$ – над двойно под средното ниво за страната ($-9,7\%$). Механичният прираст е слабо положителен ($0,9\%$). Продължителният период на бързо застаряване на населението се проявява и в изключително неблагоприятната възрастова зависимост в областта и измерващите я коефициенти са най-неблагоприятните в страната. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години е $269,8\%$ (при $165,9\%$ в страната), а към това на 15–64 години – $54,3\%$ (при $37,7\%$ в страната) през 2022 година.

Делът на градското население е сравнително нисък и през 2022 г. ($63,7\%$ при $73,6\%$ в страната), а гъстотата му – почти двойно по-малка от средната за страната.

Образование ■■■■

През 2022 г. делът на децата в детските градини в областта е близък до средния за страната. Коефициентът на записване на населението в V–VII клас нараства, но остава нисък – $87,3\%$ (при $90,7\%$ в страната). Делът на второградниците пък намалява, но се задържа на по-високо ниво от средното за страната.

Индексът на съответствието между професионалното образование и профила на икономиката в областта се повишава, но остава нисък и през 2023 година.

Представянето на учениците на националното външно оценяване по математика след VII клас е изключително слабо и през 2023 година. С $25,4$ т. (при $35,3$ т. в страната) областта е на предпоследно място в страната (само преди област Сливен). Резултатите на зрелостниците са по-добри, но също са под средните за страната. Средният успех на матурата по български език и литература в областта е „Добър“ $3,63$ (при „Добър“ $3,93$ в страната). Делът на слабите оценки е сравнително висок – $21,1\%$ (при $17,9\%$ в страната).

В открития през 2017 г. филиал на Русенския университет във Видин през учебната 2022/2023 година се обучават близо 400 студенти.

Здравеопазване ■■■■

Видин е областта с най-ниска средна продължителност на живота – $69,4$ години при $71,9$ години в страната за периода 2020–2022 година.

Делът на здравноосигурените в област Видин достига $97,5\%$ през 2022 г. и остава над средното ниво за страната ($93,5\%$). Броят на общопрактикуващите лекари продължава да е сравнително висок, но здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. Броят на леглата в местните многопрофилни болници нараства през последните няколко години, но остава сравнително нисък – $4,6$ легла на хиляда души от населението (при $5,9$

на хиляда души в страната). Вероятно това е и причината за сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни и през 2022 г. – 145 на хиляда души от населението (при 235 на хиляда души в страната).

Коефициентът на детска смъртност в област Видин е над средния за страната.

Ред и сигурност ■■■■

През 2022 г. натовареността на наказателните съдии в областта остава под средната, което се отразява и на бързината на правораздаването. Един съдия разглежда средно по $7,7$ дела месечно (при $10,1$ дела месечно на съдия в страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, достига 96% (при 89% в страната).

Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността спрямо броя на населението в областта се повишава през 2022 г. и е третият най-висок в страната (след този в областите Враца и Варна) – $14,1$ на хиляда души при $11,6$ на хиляда души в страната. Същевременно разкриваемостта на престъпленията намалява, въпреки че се запазва над средната за страната – 55% в областта при 49% в страната.

Околна среда ■■

Обемът на образуваните битови отпадъци в областта през 2021 г. остава сравнително нисък – 355 кг на човек годишно (при 445 кг на човек в страната). В същото време обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, продължава да е много малък – 18% (при 74% в страната).

Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация ($54,8\%$ от населението при $74,8\%$ в страната) и с пречиствателни станции за отпадъчни води ($49,8\%$ при $66,8\%$ в страната) през 2021 година. Делът на горските територии е нисък, както и на нарушените. Инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението са по-ниски от средните.

Култура и туризъм ■■■

Относителният брой на посещенията в кината и библиотеките в областта се повишава, но остава по-нисък от средния за страната през 2022 година. Леко намаление се забелязва при посещенията на местните музеи, като и те също са сравнително малко.

Въпреки слабия ръст броят на леглата в местата за настаняване остава силно ограничен (14 на хиляда души при 55 на хиляда души в страната), но и относителният брой на реализираните нощувки също остава нисък (911 на хиляда души при 3739 на хиляда души в страната). Делът на наетите в сектора на културата, спорта и забавленията също продължава да е нисък – $0,17\%$ при $1,02\%$ в страната.

Ключови показатели за област Видин

Индикатори на икономическото развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8847	11 438	n.a.	20 212
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	11 253	12 855	n.a.	18 733
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	43,3	43,3	39,2	22,9
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	54,2	54,6	53,6	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	55,7	57,5	61,7	70,4
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	14,8	12,3	14,1	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	18,5	17,6	13,4	16,0
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	18,0	19,8	22,4	29,8
Произведена продукция (лв./човек)	7209	8237	n.a.	31 242
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1065	1260	n.a.	3097
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	968	597	n.a.	4098
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	44,8	74,8	88,5	87,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	24,6	28,3	36,1	41,1
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	64,1	61,4	73,9	84,2
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	60,2	57,4	57,5	70,3

Индикатори на социалното развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	-21,3	-9,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	0,9	4,2
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,12	3,83	3,63	3,93
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	28,4	21,6	25,4	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	80,8	78,8	87,3	90,7
Средна продължителност на живота (години)***	71,8	70,5	69,4	71,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	91,2	92,4	97,5	93,5
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1465	1433	1361	1678
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	12,4	10,0	14,1	11,6
Дял на висящите наказателни дела (%)	15,2	4,3	9,4	11,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	57,7	54,8	n.a.	74,8
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	371	355	n.a.	445
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	46,5	18,3	n.a.	74,0
Посещения в кината на хиляда души от населението	102	232	320	590
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	1068	626	911	3739

* Данните за 2022 г. са включени в изследването от 2023 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2022/23 година, а матурите са проведени през 2023 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.